

D. M. Simons
74 Parfaite Str
Jameson
Stellenbosch
7600

PnP

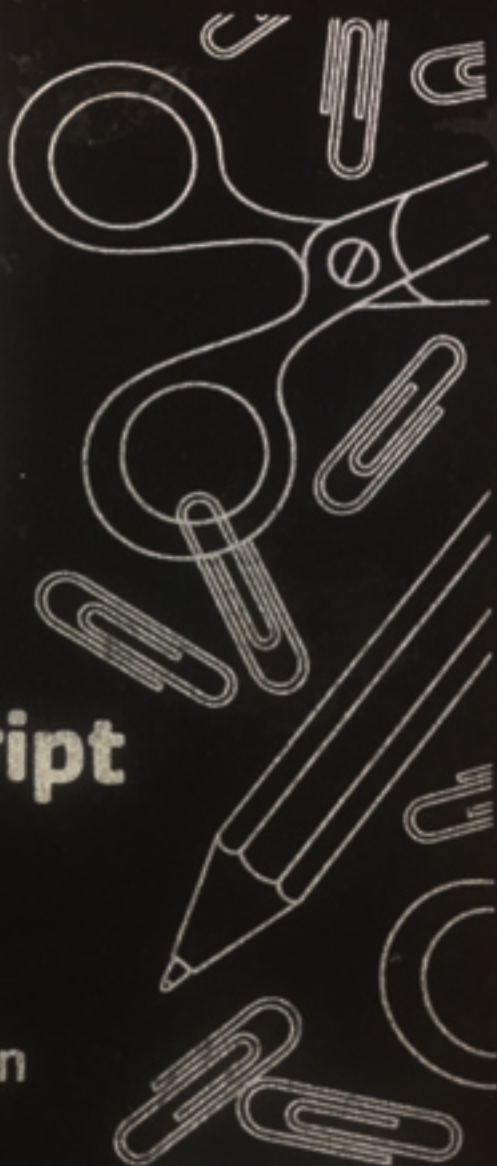
A5
**Manuscript
Book**

192 Pages
Feint and Margin

We are confident about the quality of our products. If you are not 100% satisfied with our product we will gladly exchange or give you your money back.

Specially packed for
Pick n Pay Retailers (Pty) Ltd.
Pick n Pay Office Park,
2 Allum Road,
Kensington, 2094
www.picknpay.co.za

PRODUCT OF SOUTH AFRICA

 Customer care
Toll free 0800 11 22 88
ONLY IN SOUTH AFRICA

Daphny Manna Simons

021-8801038

Cell 0761689853

74 Parfaite Street Jamestown

Die pad waarlangs
ek geloop het.

Deur Daphny Manna
Africa Simons.

Gebore 18 September 1945
Te Jamestown

13 Junie 2015

Vandag begin ek my lewensgeskiedenis skryf. Sê wat ek al lankal wou doen.

Ek sal skryf soos ek onthou nie noodwendig in volgorde nie. My ouers was Frank Adam Africa en Johanna Magdalena nee Van der Rhee. Ek was een van agt kinders. Ivan my oudste broer is as baba oorkede. Norman Adam was dan die oudste, Magdelene Susan maar wat altyd bekend was as Lorna, Shirley Beccia, Judith Soetta, Myself Daphny Mairina, Francis Helena, en dan Reginald Frank.

Ek onthou ons het altyd in Jamestown gebly maar in verskillende huise. Ma pa was in vrugte en groente smous en het

ook met groente en arbeid ge-
boel. Sy het ook varke aan-
gehou. My ma wat ook
Joey genoem was, was in
huis tota wat vier haad man
en kinders georg het. My
pa was nie die maklikste
mens om my te lewe nie so
mammie het dit ook maar
moerlik gehad.

Ek het op Jamestown by die
Rynse skool begin en St 5
by die Metodistiese skool in
Banhoek weg Stellenbos. St. 6
het ek by Duckhof Hoër skool
gedoen en daar het my skool
loopbaan geëindig. Ek het
na skool by Gants Banning
Factory gaan werk en besluit
toe dat ek ^{nie}verder gaan studeer
nie. Ek was nie deur my ouers

aangemoedig om verder te gaan nie en het dit my ook so gepas. My ouers moes toe aandag gee aan Norman en Judy wat in die onderwys gaan as ook Fransie later en dink ek as jy sewe kinders het dan maak ten seker nie saak wat nie wil leed.

Lorna het vroeg die skool verlaat en help vir mamme tuis. Shirley as ek reg outhou het St. 8 geslaag en gaan werk. Reggie het nog verder gestudeer tot St 10. en as skrynwerker gekwalifiseer.

My onderwyser was as volg
Dob. A. Jeff. Von Döhnen. B. Jeff.
Juf. Diana Korkie, Lewis getroud
en lwe vandag 'nog in Glas
Valley

Std. 1 was dit Mr. Douglas
von Thionew. Std 2. MR A.A.
Poole Std 3 was dit Mrs. Gafie
Stendricks Std 4 Mrs J. & B.
February. Std 5 by die Metodiste
skool was dit Mr. Jonathan
Mr. Willie Geldenhuys het eers
my Liggaams oefening gegee
Toe ek in Std 2 was by Mr Poole
was ons geneem met 'n Vragmotor
Kraapstad toe. ons het die Museum
Kirstenbos, Jongspan Fabriek,
Sakkegoed Fabriek, Die Hawe
gaan besoek.

Met my tiende verjaardag het
ek die oggend skool toe gegaan
en die middag tuis gekom en
in geskenke op die Kombuis tafel
getry. Mammie ^{was} ~~was~~ besig in
die Arbeid land. Die geskenke
was sokkies, sakdoekies en groen
haarlinte ek was vreeslik

in my stik. Om te dink dat
mammie my verjaardag die
18 September outhou het.

Dit was ook die tyd toe die
Metodistê Kerk op Jamestown
gebou was deur Lew. Michelle.
Lincoln sy seun was 'n kleuter
en moes ek met hom speel
terwyl sy pa by die gebou
aandag moes gee. Langs die
Kerk was daar 'n bos en het
ons twee daer onder die bome
gespeel dit is nou so sestigjaar
gelede.

Ma ek die skool verlaat het en na
my tyd by Sante Fabriet het ek
ook my pa gehelp met sy groente
besigheid. My Don Paul Bergstedt
het as opsigter by in woonstel op
die dorp gewerk. Stelmont woon-
stel

Mr + Mrs. Donald Paul Edmunds
en sy ston byystal het daar
kom woon en soek toe iemand
om vir hulle te werk. My Don
stel my toe voor, sonder onder-
vinding begin ek dan Char
Maandae, Woensdae en Donderdae
Hulle was 'Engelsprekend en het
dit maar stof gegaan om met
hulle te kommunikeer. Ek onthou
ek moes eendag sê van die was-
goed wat los gekom het van die
draad toe sê ek "The washing
came lost from the wire"
en sy dink toe hulle was goed is
gesteel. Hulle verhuis toe na
in Kleinhowe "Wedge Corner by
die Rustenburg Plaas bo by Sdas-
Vallei. Daar was toe in fiets
vir my gekoop. Ek neem toe
in bus tot in Sdas Vallei en

Kry dan my fiets by die segers se woning en trap dan buik op na Wedge Corner.

By hulle het ek toe begin spaar in 'n blikkie in die spens.

Mnr. Edmunds het toe daarop afgekom en die volgende dag na in bouvereniging gewat om my eerste spaar rekening oop te maak. Hulle soek toe in tuin man en ek beveel toe vir Gapie Pieterse (Boetie) Ja Molly en Don Sampie Pieterse se seun aan. Na hulle tweede baba se geboorte het ek daar gelos. Beth was die eerste dogter en Allison die tweede. Dit was goeie jare saam met hulle. Dit was nog in die jare van apartheid maar by hulle was daar nooit onderskeid gemaak.

Et was by die doop van Beth in die Anglikaanse kerk op die broek Mew. Edmunds was in mooi Copeling van Bloemfontein en Meneer van die Plaas Good Earth in P.E.

Dinsdae en Vrydae was ek saam met Pappa om groente en vrugte te smous. Saterdag het ons in stallitjie gehad op die Bergsig mark saam met.

James Meyer, Bonnie de Ruyter Jan Wallow, Fred van Graan en ander.

baie Saterdag het ek sommar daarvan dan Idasvalen toe gegaan, waer Gloria segers Dykil' fooste vir my gewag het. Saterdag in die middag het ons gaan dans in die Hervormersaal wat nou omkep

is in in kerk vir die N. G. Kerk.
gemeente.

Die dans storie het my in groot
moelikheid by die huus gebly.
Ek het dan ook sonaar uitge-
slaap en dan was die gort gaar
as ek Sondag tuisgekou het.
Ek het later nie gepra of gesê mi
want die antwoord sou tog nie
gevees het. Ek het eewaand
steung gekou hurs toe en moes
deur die venster klim. Ek was
ook geslaan en het toe dan
besluit dat ek nie meer my
pa gaan help met sy groente
besigheid nie. Mammie was
 baie hartseer want sy moes
toe die hele pot verteer.

As ek Saterdag wil gaan sport
tyk het dan het papa mos
Langwe getruer by sy vriende

ouende op die doop. Moos.
Diebuis in van Ryneveld straat
en in Idas vally by Dawie
bupedo in Kahler straat NO 12.

Die volgende dag is ek met die bus
doop toe om werk te soek
ek kry toe werk by Bergers
Klere winkel in Birdstraat.
Ek het my werk baie geniet en
my bestuurder Mnr ~~van~~ Hughes
het gesê ek is in ware Dalestady
in Kheib het ingekom en
Janet Hendriks het aan hom
in pak klere verkoop wat hy
gesoek het. My Kheib het
kom geel stofslappe soek wat
ous nie gehad het nie. Maar
die God sal me verstaan dat
hy uitloop sonder dat ek
aan hom iets verkoop het me

Ek verkoop toe aan hom
baba doeke.

Word ons toe nader getoep
oor ons sales wat ons nou
net gehad het. Janet was
toe opgewonde oor pak klee
wat sy verkoop het se die
bestuurder vir haar maar die
man het in gekom daarvoor
maar die ander een het
stoflappie kom soek en is
uit met baba doeke (Nappies)
dit woen sy is regte sale.

16/6/15 Antonie Simons se ouers was
Daniel & Maria Broers was Arie
Gapie susters Emily, Sophie, Dorie
Ria en Lenie.

Anton was bevriend en met
Shirley maar ek het hom ook
geken! Te dinge vir my so

moelik saak en ons nie toegelaat
was om mans vriende te hê nie
het ek met hom daarvoor gepraat
lang gesprekke gevoer. Dus twee
toe later meer as net vriende
geword. Dit het goed gegaan tot
my ouers daarvan uitgevind
het. Anton en papa was saam
op die Kerkraad en omdat hy
die jong verteenw. het was hy
en my pa baie haaks met mekaar.
Anton mag toe nie meer by ons
huis kom nie en dit het ons
verhouding nie goed gedoen.
Ous besluit toe om te trou
nadat Anton gevoel het dat hy
geroep is om in die bediening
te gaan. Dit sal beter wees om
te trou voor hy in die bediening
gaan want soos ons dit toe ver-
staan het moes ons dan toe-

stemming kry.

My ouers wou nie toestemming
gee nie en besluit ons om
voort te gaan met die troue.
Anton was weg gegaan toe hy
kom ouers ota het. Voort die
troue het ek vir papa gevra
of hy my in die Kerk sal
neem en het hy geweier.

My uitweg was toe na
Uncle Charlie papa se
broer wat toe ingestem het.
Die dag voort die troue het hy
my pa kom se dat hy dit
gaan doen en baie dinge
kwyf geraak. Niemand was
toegelaat om ons troue by te
woon nie, maar Shirley het
gekou. Ons trou toe op die
26ste Desember 1971. Rev. Ronald
Letcher het ons in die huwelik

bevestig. Reggie mag toe nie
meer ons stooipunter wees nie
en Bernard Williams het toe
ingestem met Maslene Stone
as stooimeise. Liona von Söhrn
was toe flower girl. Aang-
sien daer niks maar niks
bygedra was van my ouers
& kant af nie het die W.A
en ander soos Antie Jory
barstens nou Williams ge-
trond^{se ma} van haar Gordon
Tannies die outhaal by
Trinity gedoen en vootsien.
Pieter Abels het in lied ge-
offer. getileld "this is your
lovely day" Ons het gaan
foto's neem in die Botaniese
tuin. deur bot Langenberg
fotograaf. Boetie Jan en
Antie Dora Pietersen het ver

ous in aandcte voortbetei,
Antie Dore was my Anton
se ma se suster.

Soetie Franze Williams en
Mrt. Johnson was ons vervoer.
Mrt. Bliss van Rooy het
namens Anton gepraat en
Mrt. Henry Busch names
my. Anton het daardie tyd
by die Von Söhne's gebly
en sal ons dan daar tydens
gaan gewoon. Elke jongmeisie het
seker drome en wou ek altyd
in pink kamer hê maar omdat
ek nie eens geweet het waar
ons gaan slaap nie was dit
seker outmoontlik. Toe ons
die aand by die Von Söhne's
kon het ek aanvaar dat ons
in Anton se kamer tuis gaan
maar toe wag daar vir my

en besluit ons dat ek liever by die ~~Geo~~ Hospitaal moet kom. Dit was die (P.M.H) Peninsula Martyrty Home. Omdat ons nie ons eie vervoer het nie moes Anton vervoer gaan soek. Geen telefoon nie so loop hy met die voet. Terwyl hy weg was het ons buurtron Mev. George oord gekom en my om die tafel laat loop. Later kom Anton met 'n verpleegster daaraan wat ook van nagdiena is kom.

Ons is weg hospitaal toe.

Dit was 'n lang storie en hier by vyfuur is ons baba gebore ek dink gewig 6lb 6oz en dis 'n dogtertjie.

My eerste besoeker van die familie was natuurlik my suster Judy. Die volgende dag word ek ontdaan

* Op Surrey Estate was
daar 'n jeug maats, Marlene
Jacobs later met Derck Rouwe
getroud, Desiré Natas en ook
Kisilla Jacobs wat gehelp
het met die kies van 'n naam
vir ons baba.

Beatie en Jenny en die
Speelkoning span sal ek ook
nooit vergeet nie

Oswald en Charlotte Africa
was woonagtig in Steenveld
en was hulle baie behulp
saam met hulle vervoer.
Hulle kinders was René, Gregory
en Lenobia

*

Amper vergeet ek die dag met ons troue was die hele Jamestown voor ons deur soos dit die gewoonte was. maar ook uitmiskwegheid omdat almal gewaalt het dat ek sonder my ouers se toestemming trou. Mammie was in die Karl Bremer Hospitaal met in dit derm probleem. maar was toe Kersdag by die huis. woorde kan nie beskryf die atmosfeer in die huis. in My voor ek die huis sou verlaat het in ambulans mammie kom haal Ek was nog nooit so seker dat ek die regte besluit geneem het om met Anton te trou nie en het ek dit nooit betrou nie

*

in groot verrassing. Juffrou
soos ons haar genoem het
sy was ook my Sub A. Juffrou
het haar kamer vir ons
ingewing en dit was pragtig
pink soos ek dat altyd wou
* he.

Die bediening in die Metodistiese
Kerk van S. A.

Anton se vriend Lionel Moore
broer van Lew. D Moore het
in blou v.w bombi gehad en
hy vervoer ons na ons eerste
woning op die Kaapse Vlakte
waar ons op die 11de Jan 1972
gaan begin ons gaan voorlopig
in Elsie Rivier in woon by
Lew. Abel + Geda Hendricks
hulle twee kinders Elsie + Andrew
Dit was in baie moeilike tyd vir my.

Ons was in hele paar mamme's
wat met in busse vervoer word
Ek moes die hele rondte saam
sy tot in Phillipie en toe Brokop
Lovie toe. Toe ons voor die deur
stop wa ek toe die bestuurder om
te kyk of daar nie in Kovert met
die huis se sleutel in die postbus
is nie. Die sleutel was toe daar.
Sy help my toe met my tas
tot buite in die huis. Ons
twee is toe alleen en nie veel
te eet nie. Ek weet toe nie
presies waar Anton hom be-
vind nie een hoop maar dat
hy sal vroeg huistoe kom.
Dit het laat geword en nog
geen teken van Anton. By elfuur
hoor ek die hekkie en kom
Anton toe eers daaraan.
Ma sy bidnet op Manneberg

Ous is so pas getroud en is
veronderstel om op witte brood
te wees. Ous het mekaar eers
kew en in heke nuwe uitdaging
le' vet ous voor. Engels is
die taal en daaraan was ek
nie gewoond maar Anton was
OK. daarmee. Howard Melen
in jong man het ous elke dag
toud neem en ous gaan
voorstel aan die gemeentes.
Daarom sal ek sy oordele
mammie altyd dankbaar
wees vir haar ondersteuning
en bystand en dat sy vet
ous gevoed het. Sy was
woonagtig in 108 Tarkov STR.
Bontehuwel. As ek maak net
gewet het van takkies want
ous het die Kaapse vlakke plad
geloop met ous voet en dan ook
die bus.

is hy met die trein deur hospitaal toe die hospitaal was ver van die stasie. Toe hy by die hospitaal kom moes hy verneem dat ek al reeds die oggend outslaan is. Hy kom toe maar met die laat trein huis toe. Anton was bly om ons by die huis te hê. Dit was in nuwe aanpassing. Ons baba word toe genoem Joylene Merle en dra sy haar Jouna's se naam Joylene vir Johanna en Merle vir Maria. Anton was baie goed met haar en kon haar oulik versorg en smeet met olyf olie. Ons het toe nog nie in carry cot vir haar nie en slaap sy eers saam met ons op die bed.

Soe gemaklik sou ek nie gewees
het in in sweater en my jeans
nie maar ek het hoë hak
skoene en my knimpdeen mini
aangehad. Ek was nie toege-
laat om jeans of enige lang
broek te dra nie en het ek
toe eers baie later my klore-
drag verander.

Ma twee weke saam met die
Hendriks gesin was ons, ons
eie huis Belowe. Baie opgewonde
is ons die dag na Surrey Estate
en wat ky ons toe daar in ou
skool gebou. Dit was die duine-
fontein laer skool op Klipfontein
weg Surrey Estate. In die
saal was daar kerk gehou.
Een kamer was in vier verdal
Een gedeelte was die "keuk" een
gedeelte kombuis in gedeelte vier

* Voor Joylene se doop het
ons gaan tuier op Jamestown.
Ons het per trein tot op
Stellenbosch gey en toe
per bus na Jamestown.
Op pad met die bus sta
ek toe vir Anton waar gaan
ons afklim en hy antw. toe
of ons gaan huis toe. Ons
maak oot toe so. Ons was goed
ontvang en almal was oot die
baba. Pappa was in die agter-
plaas besig en was toe nog
me kenne me. Later het hy
ingekom en se toe net hy
kom kyk toe net hoe laat dit
is. Dit was sy verstoning want
hy het sy ew horlose om sy
arm gehad. Die ys is toe gebroek
en was ons die aand huis toe
geneem.

sitkamer en dan ons slaapkamer
dit was met gordyne afgeskort.
Sondae het ons baie min
privaatheid gehad.

Ek het toe in werk by Berges
in Goodwood gekry en het
elke oggend per bus van
Durrey Estate na Elsie's Rivier
gereis. Ek het dan van daar
tot in Goodwood gestap.

Ek was bang in die ou skool
want ek was saans alleen as
Anton biduse bygewoon het.

Ek het saans bo-op die tafel
gestaan om te sien wat buite
in die straat aangaan. Die
vensters het "shutters" gehad.
Muis en rotte was ook daar
woonagtig. Antie Dolly my ma
se suster het altyd gebakke
brood met Fred Davids

Antie Dolly my ma se suster wat ook my peetma was stuur toe vir Ursala om vir in week hie te kom uit help. Ursala was baie handig en het ~~laas~~ gespot omdat sy elke oggend fishpaste en bruin brood vir outbyt moes eet. Joylene word * gedoop en terwyl ons besig was die oggend om aan te trek en vir Joylene se te kry vir Kerk kom van die familie daar aan om saam Kerk toe te gaan. Tot my verbasing is papa ook by. Ek het gewet mamme gaan kom maar was verras om vir my pa daar te sien Anton son vir die eerste Keer die heilige nagmaal bedien.

* My skoon suster Valda
krom van Athlone. Voor
haar troue met my broer
Norman het haar ma
terwyl ons op Surrey Estate
woonagtig was altyd haar
suster van Silverton in
Athlone na ons gestuur met
aandete en Groceries om
ons te help want dit het
maar baie moeilik gegaan
Mts Paus Valda se mamme
was n lieflike vrou.

na die doop seremonie volg toe die bediening van die nagmaal. Die doopouers het eerste nagmaal gebruik en daarna die ander. Anton bedien toe die tweede groep en sien ek net hoe my hele familie voor hom kniel en hy hulle bedien. Dit was die versoening. Dit het my laat dink aan Josef en hoe sy broers voor hom moes buig. Anton het nog altyd mammie en pappa gesê as hy van hulle gepraat het of na hulle verwys het. Alles het toe verander en het ons oor mekaar gekuier.

On November was daar toe in spesiale diens gehou

gestuur wat daar verby gegaan
het. Hy het die brood met 'n
tou aan die deurknop vas
gemaak. My biedjie spaar
geld het vinnig opgevaak en
Anton het niks gehad nie.
Anton se eerste stipend was
R60 p.m. en word daar toe die
volgende maand Rs afgetrek
vir die Meubels wat voorsien was.
Ons twee moes toe op 'n enkel-
bed slaap tot daar later in
tweede handse bed gekoop was.
Oswald en Charlotte Africa
wat in Skideveld gebly het
het baie tot ons redding ge-
kom. Shirley my suster en
in vriend Dennis Phulander
het een Sondag kom kuier.
Daar was nie hoender of vleis
om van kos te maak nie.

op Bonteheuwel waar hy sy
Boortjie ontvang het.

Shirley het aangebied om
die hemp te koop en ons
moes die "veststock" koop wat
dan tienrand sal kos.

Ous het nie die tienrand
gehad nie. Die Saterdag
voor die Sondag het ons
wees gedenk had ons sal
maak maar het nie in plan
gehad nie. Op daardie
oomblik het die posman 'n
brief in die busse gegooi.

Toe Anton dit gaan ^{hand} toe is dit
'n Tax return van tienrand
Weet voorsien die Koe op die
regte tyd. Ons ^{het} naby die Stasie
gebly en dadelik is Anton
deur Kaaptse om by die
"Methodist bookshop" dit te gaan
Koop.

Shirley het vir my in vyftig sand
gegeë. Ek het na die kafee
langs aan gegaan in Blikke
"stewed steak" gekoop. Ons
middaget was Rys, "stewed steak"
ertjies en wortels ons het smaak-
lik geëet. Ek het voort ons troue
Dondag skool geondering by
die Rynse of Jamestown en
terwyl ons op Dursey Estate
gebly het, het die personeel
in geskenk kom oorhandig.
Wat dit) Dit was 'n pragtige
te stel.

Benoggend in February 1972
voel ek ook en nader en dit
gebeur toe elke oggend. Anton
beveel aan dat ek die dokter
gaan sien net verder op in die
straat. Dr. Dawson. Ook so
gemaak.

Sondag is ons deur Bontekennel
te ver die inseniings diens.
Die Kerkkoot van Trinity Idas-
vallei het kom optree

kinde Oktober verneem ons dat
ons gaan trek en dat ons na die
Somerset-Wes & Strand ontrek
gestuur word. Daar sal ons
saam met Lew. Joe Fourie werk
ons gaan woon toe in in baie
groot plek wat die kerk gekoop het
op die hoek van Gordons braai weg
en Broadlands'weg. Vandag is
dit omstreep in in oue telnis
ben-cib. Ons het baie ruimte
gehad en kon Joylene daar
leer krup en loop. Die opsigter
was Mrs. Alfred Matika in
goeie man en was hy baie
behulpsaam en lief vir Joylene.

Sunney Estate

Ma ondersoek en ~~bleed~~ Mine Toets
Kom dokter terug na my net in
brie "smile" en kondig aan dat
ek verwagting is. Ek is vaal
gestrik en voel ek sal flou val.
en besef ek, ek moet happy wees.
Anton is opgewonde want hy
gaan pa word. Dit was neg-
maande van naerwees en op-
bring. As wat in gaan kom
wees uit. Negmaande wat ek
nie sal vergeet. Ek werk nog
by Bergers in Goodwood. Eke
oggend haal ek in bus voot
ons dew met baie gesukkel
want die busse is vol met die
studeute wat van Athlone na
U.W.K. gaan. Meer as an oggend
het ek plat gesit van me meer
op my bene kon staan nie.
Dit gaan moeilik en daal is nie
geld nie.

*

Mrs. Bende was getrouwd met
Japie en Wille Geldenhuys
de zuster Sophia van
Idas Vallei

* Terwyl ek op Goodwood
gewerk het het Shirley
Williams ook nou bekend
as Dickie Arnolds daar kom
werk en het sy sommige
dae na werk saam met
my huis toe gekom. Baie
keere het ek saam met
haar op die stasie gestaan
en wag vir haar trein na
Stellenbosch. Baie keere as die
trein kom het ek haar vas
gehou dat sy die trein moet
verloor en saam met huis
toe moet gaan. Omdat Anton
so besig was was ek baie
aande alleen en was dit goed
om vir Dickie saam met my
te heⁿ.

Die Kerk het ook in motor
voorsien in v.w. Stasie wa.

Anton kom toe nog nie bestuurs
nie en het in sekere Mr Bende
* vir hom bestuurs lesse gegee.

Dit was lekker om so naby die
see te bly maar moes ons
ook die wind gewoond raak.
Gaylene het haar eerste verjaardag
daar gevier. Die Familie het
graag kom kuier en saam
geet. 'n sekere Mnr Jacobs
wat 'n visserman was het van
tyd tot tyd die lekkerste viss
vis vir ons gebring.

Ons het net een jaar daar ge-
bly en is Anton die volgende
jaar kollege toe in Alice.

Tenwyl hy daar was het ek terug
op Jamestown kom woon.

Gaylene het haar tweede verj. dag

* Antie Florrie v. d. Rheede
het via Joylene in 1901 met
wil dotte rolkai gemaakt en is
dit nog tot vandaag toe in haar
besit

Ons gaan trek na in huisie
in Bishop Davis No 9, 9de straat
Ek loop kliniek by 'Groot schuur
hospitaal. Ek sou Tygerberg toe
vergeplaas word, maar voel die
Dusters ek moes maar my tyd
uit loop by G.S.H.

Sangs. Betgers in Goodwood het
daar 'n dame gewerk wat se
skoon dogter ook haar eerste
baba verwag het ook die eerste
kleinkind. Daar is nog nie geld
vir klese vir ons baba nie.

Ek het voorloëpig in 'day-bye'
gemaak by Betgers.

Ten oggend toe ek by die werk
kom roep die bestuurder Mew.
Pagnal my na die Kantoor en
sy oorhandig vir my 'n groot
'parcel' en se toe dat ek dit
moet oop maak ek was verras

*

dit was die mooiste wit baba-
klese. Daar kleinkind is toe
doodgebore en dit was baie
hartseer en toe gee sy al die
pragtige klese die my. Ek
het dit bo in die kas gebêre.
Ten aande ota Anton my wat
gaan ons of wanneer gaan ons
die baba se klese koop. Ek
ota hom toe om die "parcel"
af te haal en kon hy dit nie
glo nie. So kan ek getuig dat
die Ase elke dag in ons be-
hoefes voorsien het.

Daar is nog geen kontak met
die Africa familie nie net Shirley
maak kontak. Die groot dag
breek aan Sondag 10de Okt 1971
Anton het terug gekom van sy
vroeë oggenddiens by die polisie
kollege. Ek begin ook voel

op Jamestown gebied. Anton het
net vakansietye huustoe gekom.
Ek het saam met mamme hulle
gewoon en was dit wees in
aanpassing. Lorna en Shusby
was nog in die huus. Omdat
hulle sulke presiese meuse was
en niks uit plek uit moes
wees nie het ek besluit om
ander bly plek te soek. B.V.
as ek uit joylene gebidd het
en eers in haar gaan aantrek
dan het hulle al die badkamer
gaan skoon maak. Ek wou
toe graag op my ^{ae} gaan woon.
Ek kry toe in Kamer te huur
in Idas Vallei No 28 Bakkerstraat
Dit was in buite Kamer en dit het
my gepas. Ek het daardie tyd
by General Bulb importers
gewerk dit was net drie maande

in jaar:

bedurende daardie tyd vind
ek uit dat ek my tweede baba
verwag. Ek was baie onge-
likkig want Anton het gesê
dat ons weer in baba sal
hê as hy eers sy drie jaar
opleiding voltooi het.

Ek het Thom gebel en my
ontevredenheid uitgespreek
Hy se toe dat ek lewies vir
Thom moet streef wat ek
ook gedoen het. Hy streef
toe terug en se toe dat ek
net moet weet dat ons
baie geseind is en vertel
toe van vriende van ons
Boetie en Ray Gordon van
Somerset - Wes wat al hoeveel
jaar getroud is en me
kinderes het nie.

en besluit ons dat ek liever by die ~~Geo~~ Hospitaal moet kom. Dit was die (P.M.H) Peninsula Martyrty Home. Omdat ons nie ons eie vervoer het nie moes Anton vervoer gaan soek. Geen telefoon nie so loop hy met die voet. Terwyl hy weg was het ons buurvrou Mev. George oord gekom en my om die tafel laat loop. Later kom Anton met 'n verpleegster daaraan wat ook van nagdiena is kom.

Ons is weg hospitaal toe.

Dit was 'n lang storie en hier by vyfuur is ons baba gebore ek dink gewig 6lb 6oz en dis 'n dogtertjie.

My eerste besoeker van die familie was natuurlik my suster Judy. Die volgende dag word ek ontdaan

Ek het baie lekker in Idas-
vallei gebly en joylene het
meer in Jamestown gebly as
by Mij.

Op drie Nov. 1974 word my
tweede baba gebore ook op
n Sondag tweede keer in
seun. Hy word toe Anton Dale
genoem sy pa en oupa se
naam oupa van Daniel.

Ma Simons is toe nie gelukkig
dat sy oupa se naam tweede
moet kom nie. Ek het toe
vir Anton laat weet van die
ongelukigheid en besluit
toe om hom dan op sy
tweede naam ~~toe~~^{te} noem en
daarom word hy nou Dale
genoem. Die Saterdagmiddag
het ek by Antie Susse en
Uncle Dought Stone gekuier

* Terwyl ek daar gebly het, het my skoonma Maria Simons my gereed kom besoek. Sy was 'n wonderlike vrou met 'n goeie hart. Sy het Lukas 6:38 uitgeleef. Ek het veral Saterdag na haar kniel uitgekyk. As ek sleepvoetjies gehoor het dan het ek gewet dit ^{is} sy wat aankom. Na Simons het alles met my gedeel wat sy gekoop het. Ek kry my vis my groente en vrugte en my kniende viersware, in halwe van dit in stukke van dat en ek het dan genoeg met die week. My eie ma was nie baie oop hand nie maar as ek sou vra dan het ek gekry

Almal was dank besig om te
bak en skoon te maak want
die volgende dag word Sandra
voorgestel as volle lidmaat
van die Metodistiese Kerk Trinity
Ek het in snaakse gevoel ge-
ky asof daar buie in my
gekrap word. Ek wem dit
toe vir Antie Duane en se toe
dat ^{dit} kan net in seuns kind
wees wat my so laat voel.
Die Sondagoggend voel ek
soilik en vra ek toe vir
Antie Bernice by wie ek gebly
het ~~•~~ se broer Krosie Pietersen
om my hospitaal toe te wem
Met geboorte was daar so
vyf Susters met my besig
voor die oggend suster van
diens af gaan het sy my
vring geondetsoek.

Ek kry toe raas omdat ek volgens haar te vroeg ingekom het.

Die dag ~~toe~~ suster het my toe kraam saal toe gestood en was dit toe in storie. Ek was gewa om asb my same werking te gee en net te doen wat hulle my sê om te doen. Een verpleegster het my aan die gang gehou en later is my baba gebore en kondig hulle aan dat dit 'n seun is, so Antie Susie was leg. Die een suster het my toegegee en gesê dat ek moet slaap want ek is seker baie moeg.

Een van hulle het later my kom was en reggemaak om saal toe te gaan.

Dale het 8/6/1103 gewee

en hy was pragtig groot.
Ek was ingestood met die
privaat pasiënte en al verskil
was dat daar me n dokter
na my sal kom nie. Toe die
aandstaf op diens kom, kom
die suster na my wat my
die oggend vinnig ondersoek
het en se en toe le jou
Baba altyd bidge so ek
het my vinger is sy stert
op gedruk en ek dink jy is
te vroeg. Niemand het gesê
dat my baba "bidge" was
nie. Toe verstaan ek eers die
gesukkel en dat hy toe met
sy voete eerste gekom het.
Weet het die Meester sy ge-
nade aan ons bewys.
Ek is die volgende dag
out slaan.

Et was alleen by die huis en
so het Antie Storie Stone en
ander maar gehelp.

Tannie Lettie Paulse wat dan
by Antie Hause en Victor bly
shet vier in tyd by my kom
bly. As Dale nie saans wou
slaap nie het Tannie Lettie
hom op haar bos geak en
dan het hulle twee rustig
geslaap. Tannie Lettie was vier
jons in groot help en waardeer
et tot vandag haar hulp en
bystand.

Dale was sesweke oud toe
Anton terug kom van college.
Hy was opgewonde om sy
seun te sien en het Dale
al die aandag gekry. Tannie
Lettie is toe terug huis toe.
Dit was goed om Anton terug

in die Arendse familie by wie
ek kan gaan aanklop. Toe ek
die oggend by haar huise kom
in iemand se agter plaas was
sy in die bed. Ek kom toe agter
dat sy bedleënd is en alleen
daar is. Dit was in Rustenburg
weg. Ouma dink ~~sy~~ ^{ek} was
ouma Theintjie genoem was
toe heel gewillig om na Dale
om te sien. Ek sit hom toe
agter haar nee met sy sak
met doeke en bottels en los
hom toe daar. Van daar moes
ek in bus haal tot in die dorp
en dan stap tot in Dalsig.
Ouma het vir Dale goed
versorg en ook op die vloer
neer gesit sodat hy daar kon
kruip en dan het sy hom
met haar kiese nader gehaak

Die dankbaar was ek vir Ouma
Treintjie.

Die ander drie dae het hy
die Arendses gebly en baie
aand ook daar geslaap. Almal
was in groot gesin Louie + Louie
en kinders Thona, Mackie, Dottie
Rudion, Dany, Louie en Yolanda
Dale het natuurlik al die aan-
dag gekry en was baie bederf.

Na my drie maande by G.B.S.
het ek vir Louie gaan werk.

Louie Arendse het in Staghuis
gehad in Idasvlei op die
hoek van Luckhoffen Potica
Straat.

Ek het dit geniet om daar
te werk en kon later self
vleis sny met die masjien.
Anton het elke vakansie
huis toe gekom.

Joylene was in die Kleuter skool
in Rustenburg weg Idas Valler.
sy en Daniel Solomans was
saam daar. Daniel en Joylene
is tot vandag toe nog goeie
vriende

een middag kon Leme + Louie
haar nie betyds gaan haal
nie. Die Juffrou het haar
voor die deur gelos en huistoe
gegaan. Joylene het rustig
alleen daar op die swaai
gesit en wag. Ek was oorslik
lout steld toe ek haar vind.
Dit het haar nie gepla dat
sy alleen gelos was nie.

een middag het ek en Antie
Susie voor die deur gesit
Terwyl Joylene en Antonia
daar gespeel het, ek sien
toe haar pa kom aangery.

Doudele dink skree haas en sê
daar kom jou daddy aan.
Gaylene vat straat en hard-
loop na die motor. Ek was
te ver om haas te keer en
belaand sy voet in aankomende
motor. Ek het baie groot ge-
skrik.

So het Anton se laaste jaar
by die College ten einde geloop.
Dit was in verligting om hom
net weer tuis te hê.

Anton word weer verplaas na
die Cape Flats Mission waar
ons begin het. Ons het net
in 1976 daar gewerk. Ek was
in werk by die Kleuterskool op
Surrey Estate aangebied maar
ons besluit dat dit beter sal
wees om ons twee kinders
groot te maak.

Ons besluit toe om vier Joylene
in in kleuterskool in Bonteherm
te sit. Dit was een wat ook
dour ons Kerk bestuur was.

Almal daar het vier Anton en
my geken.

Een dag het Anton sy motor
na a garage geneem om ge-
diens te word. Toe hy terug
gaan om dit te gaan haal
moes hy nog wag want hulle
was nog nie klaar nie.

Die kleuterskool maak toe
al toe en Anton was nog nie
daar om vier Joylene te ky nie.
Die opsigter het ons geken
en was al ook verskeie kere
by ons huis. Aaron was
in lang swart man en baie
gaaf. Die Juffroue los toe
vier Joylene by Aaron en

X Anton se Ordination in
Petermannsburg

gaan huis toe. Toe Aaron klaar
gewerk is was Anton nog nie
daar. Aaron was op Surrey-
estate woonagtig waar Rev.
Abel Hendricks die Suppersin-
dant van ons Kerk gewoon
het. Aaron sit toe vir Joylene
op sy skouers en stap met
haar van Bonteheuwel oor
die N2 tot in Surrey Estate
en gaan gee haar by die
Hendrickse af. Intussen het
Anton by die Kleuter skool
aangekom en alles was ge-
sluit. Hy sy toe na ~~die~~ een
van die Juffroue se huis en
toe na die volgende en kry
toe verens vir Joylene. Anton
vind toe uit dat hulle vir
Joylene by Aaron gelos het.
Hy sy toe na Aaron toe op

Surrey Estate en vind toe
uit dat die Hendrickse ver-
joylene huustoe geneem het.

Elke jaas in Oktober was dit die
Konferensie waar Predikante
verplaas was na ander gemeentes
en so was ons ook verplaas na
die Somerset-ubs en Strand
onttrek. Ons het die Cape Flats
mission verlaat en is ons toe
weel oppad. Ew. J. J. F. J. F.
was die superintendend van die
onttrek.

Cape Midlands Mission Bladoek
en Middelburg. Op daardie tyd
was ek verwagting met ons.
dedde baba. Ek hou dit toe
geheim en sal die familie eers.
met die baba se geboorte in
Junie uitvind as hulle Kom
Kuiet

Ongelukkig moes ek vir Fannie my suster vir 'n pilletjie ova vir die naasheid. Fannie was ook op dieselfde tyd verwagkend en het ons in 'n pil vir naasheid gebruik wat later van die mark af is. (Debondox)

Toe ons Jamaïka verlaat na Bladock het die familie op Harmony Park in die Strand gekamp. My geheim was nog veilig so het ek gedink maar toe ek weg is het Fannie my geheim verblap. Dit was 'n baie lang rit in die hitte na Bladock.

Op Bladock het ons Hoofweg No 74 Michuasdal gaan woon. Dit was 'n vier vertrek huisie sonder 'n badkamer of binne Toilet. Geen elektriese ~~ge~~teit en een kraan buite.

Gedurende die tyd het die
Esw. Ingoldby wat op
Middelburg woonagtig was rond
gesoek vir 'n groot huis vir ons.
Ma in paar maande kry ons
toe die N. S. Pastorie in Lesley
Straat no 3 Mchusdal te
huis. Dit was 'n baie groot
huis met vier slaapkamers
twee badkamers en dubbel
garages. Somer was dit baie
warm en Winter vreeslik Koud
in die winter het die ys aan
die draad gehang. Die water
paleis kon die kinders met
klippe stukkend gaan. Elfwert
in die oggend loop die ~~te~~ water
eers uit die buite kraan.
Ant Diana Hendricks het vir
ons gewerk en was Joylene
en Dale baie bederf.

* Dale was in die Katolieke
kleuterskool op Michmasdal
en Goylene was op skool
by ?

Ek was ook betrokke by
die kleuterskool veral met
Konserte ens.

Die suster se toe hoe be-
vooring Dale is dat sy
mammie help met sy
clock en cap vir sy grade-
plegtigheid. Ek se toe vir
suster maar hy word November
eers vyf. maar suster se toe
hy is gereed vir skool en sy
het hom ook met die ander voor-
berei. So is Dale toe skool toe.

Toe ons dan op Kharkaus Kom-
sal ek uitvind dat sy geboorte
datum verander was na 4 Junie
en nie 4 Nov. nie. Sy maalgie
was toe Ubich Taai

~~Ma~~ Inton het ook Middelburg
bedien en baie kere oor geslaap.
Maar een nag het hy terug gery
want dit was net te koud.

Ous het elke aand in die Kaggel
vuur gemaak.

Die tyd het al nader gekom
vir my derde baba se geboorte.
Die skool vakansie het aan
gebrek en het ek ook die
familie van Jamestown ver-
wag. Hansie sal nie kom
nie want haar baba Garret
is op die eerste Junie gebore.
Die 28ste Junie sal die
familie kom en was ons
baie opgewonde. Ek kan
nie presies onthou wie
almal gekom het nie maar
ek onthou dit was Norman
Gudy en of Donna saam was

is ek nie seker. Ronel en
Frankquit, Marcia Anthea was
saam. Judy moes toe rond
staan met die klomp kinders.
Stulle was skaars in nuw daas
of beaf ek dat ek sal moet
hospitaal toe. Ek los toe
my kindgaste en ek is toe weg.
Hospitaal toe. So rondom vyf uur is
my baba gebore. Die volgende dag
is die familie daar om my huis toe
te neem. Dit was in dogtertjie.
Dit was in matlike en goue geboorte.
Daar was net een verpleegster en
sy het my gehelp. Die volgende
dag by die huis het ek baie
pyn gehad en die dokter is
outbid. Ek het in krimp in
my baarmoeder gehad en dit
was baie pynlik. Frances
Jaar is suster by die hospitaal

en ook in goeie huisvriend het
geseël dat daar elke dag ver-
pleegster na my kom sien
het. Judy moes taamlik
rouw gestaan het om die
span aan die gang te hou.
Dit was lekker om die familie
vir die vakansie daar gehad
het. Intussen was ons eie
pastorie gebou en het ons
toe later ingetrek. Dit was
in baie gesieplike huis.
Die Familie het elke June
vakansie kom kuier.

Die Meyers familie was maar
altyd daar vir ons en is ons
tot vandag toe nog baie goeie
vriende. Die ander families was
die Jaco's, Alexanders, Whittekers,
Simons, Moormans, Besuizdenhouts
Oliviers

Dit het mi altyd goed gegaan
in die gemeente nie. Daar was
nie genoegsame finansies om
ons daars te hou nie. En
van die groot probleme was dat
in groot gedeelte van die
leiers was ongeletterd as ook
die predikers. Een Noorman
was die enigste prediker wat
kon lees en skryf. Die ander
het gesprek van wat hulle gehoor
het. Gedurende ons verblyf
daar het ^{ek} ook in groot operasie
ondergaan weet nie presies wat
dit was nie. Dit was iets met my
vrouedele te doen.

Ek vergeet ek om te ^{te} wat ons baba
se naam was. Haar pa het haar
Liota-lee genoem. Ek dink haar
naam kom van in sekere Liota-
lee Smith wat woonagtig was

op die Cape Flats. In Desember
toe Thora-lee sesmaande oud
was het sy in die hospitaal be-
land. Sy en nog ander babas
het maagaandoenings gehad
en het soos ek verneem het
sewe babas daardie tyd gestoef.
Dokter het gesê dat Thora-lee
sterk en gesond was en het dit
oorleef.

Daar was geteëlde funksies
gehou om fondse in te samel
so dat ons daar kan bly maar
dit het maar swaar gegaan.

Jaarlikse bazaar, Speletjies aande.
Kent slaan aande, Sang aande
was geteëlde gehou.

Ken van die vakansies het ons in
ekstra huis moet by en het Franse
hulle by Fr. Skofontein ingeltek
en hulle in Jamestown in Franse

se huis.

Om vleis te kry was nie in probleem nie en is elkeen terug huis toe met in skaap wat net R11 gekos het. in Sekse Mnd + Mev. Godden wat op in plaas gewoon het, het dit geëel.

Die vleis was in stakke gesny en in meel sakke gesit en het dit goed gehou tot in Jamestown.

Die boletts van Visriver het ook baie vir ons geondersteun Daar was ook in familie op in plaas "Lekker doings" Paddy Distin en Mev. Adams met wie ek saam in die naaldwerk klas op die dorp was.

Ons het die gemeentes op Visriver Moutier en Middelburg bedien

Nellie se ouers was
Oom Klasie + Tante Albie
Essex van Middelburg.

Die families op Middelburg was
Die Zethlers, Oliphants
Grootbooms en die ouers' van
* Nellie wat met Rev. Steve
Petrus getroud was. Ons
altyd by die Grootbooms lous
gegaan, Daar was ook in
Dom Padda. Die registrasie
van Middelburg was C.B.P.
en toe ons moes weg gaan
het Dom Padda gesê dit staan
vir 'Come back please'

Ting op Bradock my kinder plek
was by Monica Kulle want
was my kinder versorg en op ge-
pas. By Antie Sarah en som
Sam Alexanders. Aulle dogters
was almal in die verpleeging
Yvonne Linda, Sarah en die
ouer een bekend as Suster Andrews

* Op Bradock was die Kerk
klok gelui as iemand
gesteef het. Maar jy moet ook
in goedstaande lid van die
Kerk wees. Sr Andrews het vir
Anton kom sê van in oom wat
sterwend in die hospitaal lê
maer was nie in goedstaande
lid nie en wou sy by Anton
weet sou die oom sterf of
Anton die klok son lui.
Anton sê toe dat hy nie die klok
lui nie en dat dit geen verske
maak of die klok lui of nie
Sr Andrews was glad nie
gelukkig met sy antw. nie.

Marlene wat met Rev Jacques
Hartze getroud is was in
onderwyses. Sinda het met
Jimmy Grobbelaar getrou in
die vakansie en het Victor
en Norman met hulle rooi
motors gery.

Ende 1980 het ons totaens
gesi vir Michuasdol Bradock
en word ons verplaas na
Namakwaland. Anton was
 baie ongelukkig en teleurgesteld
in die skuif. Ons het gefak
en een van die Meyer broers het
ons goed na Kharkams
vervoer. Ma in vakansie in
die Kaap is ons toe op pad
na Kharkams.

Ek kan vandag sê dat was my

beste jare in die bediening
Die ontvangs was gereël deur
Dor Mev. Burgers. Das was inge-
wag en ingebing in Kharkams
op 'n N.G. Skole manier.

Anton en Ds. Burgers was taamlik
haaks met mekaar. Anton het
nie sy manier van doen goed
geken nie. Miskien moet ek se
hulle was bietjie assisties.

Ek was ook baie ongemaklik
in sy teerswoordigheid. Aulle
het drie kinders gehad ek onthou
twee se name. Emily en Piet.
Ek was dadelik tuis op Kharkam
Die mense was wonderlik gaaf
en vriendelik. My kinders het
beveind geraak met die Willems-
se kinders. Marilyn Murel
en Gary. Aulle ouers was
Ant Bol en O'Wills of Elissa

en Willem.

Ik was so opgewonde om tot
Kharkams te kyf en nou weet nie
waarom te begin nie. Kharkams
is in ander wêreld. Dit is Januarie
maand dit is warm en droog.

Die water is brak. Geen elektriese
teit geen waterkrane nie. Ons
gaan reënwater gebruik en dan
kyf ons ook water van in puts.

Daar was later tenke aangebbring
dat die huis se water sal op-
vang as dit eendag sal reën.

Afster die kerk word daar 'n
groot sement dam gebou. Die
dam was heeltemal toe met
net in klein opening bo-op.

Die opening word net oopgemaak
as ons wil sien hoeveel water
in die dam is. Jammer om
te sê dat een van die predikante

na ons Ds. Benkes se seuntjie
het in die dam verdink. Daar
het altyd in leër gestaan en die
opening was nie toegemaak.
Dit was verskriklik hartseer.
Water was so skaars dat mense
geveel kom water ova het
by die pastorie. Die Kunderis
het self my water wat ek ge-
bruik het om my wasgoed te
spoel kom weg dra.

Ek en Anton het drie uur
in die more opgestaan en na
die put gery om ons Kanne
en dronne vol water te maak.
want by daardie tyd het die
water al gegroei en die put
was weer vol.

Later was daar water aangebring
tot in die strate dit was wel brak
maar dit was in groot help.

Omdat daar nie krag was nie het ons van gas gebruik gemaak tot ons yskas het met gas gewerk. Elektrisiteit was laat later tot in Kharkams aangebring en was die Kerk en pastorie van die eerste wat krag gekry het. Dit was wonderlik. Ek sien nou nog hoe sit ons voor die swart en wit T.V. van die Willenuses maar die beeld was baie swak.

Anton moes behalwe Kharkams die volgende stasies bedien: Spoegrivier, Twee Rivier, Kluis, Klipfontein, Vredendal, Klawer en eenmaal in kwartaal moes hy na Balvina gaan. So was hy eenmaal elke sewe weke tuis op in Sondag. Ampur ver-geet ek van Hondklipbaai en

Koiraas. Die omtrek was groot was daar ook Paulshoek, Heliefontein, Nouwines, Kammieskloof, Springbok, Betgig, Nababeep, Okep en nog ander.

* Daar was verneem dat die grafes van Broeders Jaars, Links en nog in blanke Pédikant ekus in die woerde op 'n plek met die naam warmbad was. En so is ons vier in naweek soontoe op soek na die grafes. Die hele omtrek is toe weg met bakkes, Motors en busse. Dit was in 'naweek wat ek nooit sal vergeet nie. Almal was baie opgewonde al het ons eintlik gewet waar die plek was nie. Toe ons op Warmbad kom het ons die

een winkeltjie wat daar was.
leeg gekoop. Daar was gesê
van in Hotel waat ons kan
tuis gaan en is ons toe daar
heen. Daar gekom sal ons
uitvind dat dit in hotel
was en dat daar me meer
vensters of deure aan was
me en die plek is toe al
verlate maar in Namakwa-
lander staan me terug as
daar ~~me~~ moet skoon gemaak
word me. Me lank me of
ons is tuis in die gebou. As
ek nou outhou dan het ons
me daardie naweek by die
graffes uitgekome me en dit
is baie ek kan outhou maar
net die same-syn was fantasties
Ek dink nou aan die volgende
persone wat saam daar was

Broers Norman Jacobs. Gerit Rooi
Frikkie Bloede. Japie Lottering
Mr Baard. Piel Josefs, Hannes
Links. W. T. Wildschutte, Alberlus
Smit, Willem Willem's. en
nog baie ander wie ek nou
al vergeet het.

*Betelskip. een van God se wonders
Dit is nie in 100 volgens my en
glo ek hy het tot daar gesol en
toe in die gebrek soos dit ek
noem word Vader Seun en Heilige
Gees. Dats het daar gaan Kerk
hou lidmate was daat voorge-
stel nagmaal was daat bedien
By Betel het Barnabas Shaw
met die Namakwalanders ont-
moet. Die storie omtrent dit
sal gekry word by die Metodistie
Kerk.

Ek outhou in 1982 het ons
in groot saamtrek van jong-
meuse daar gehad en die grootste
vuuur gemaak wat kan ge-
maak word die was net 'n
wonderlike onderwinding.

Families en vriende en ander
gaste moes altyd hulle draai
daar gaan maak. Ek dink
aan al die braai vleis wat
ons daar geniet het. In die
dae toe vleis nog volop en
goedkoop was.

* Vee poste - Ons het gereid na
die Wellenuse se vee pos gegaan
verby Beletskrip - Die vee wagger
was bekend as fantjie en is
nou ook oordele - Die kinders
het met die lammers gespeel
vleis was altyd gebraai en rooster

Koek was gemaak met sterk swart moer koffie.

* Skaap hekke.

As ek saam met Anton op in Sondag na die Buile stasie ge- gaan het en veral na Klipfon- tein moes ek tot sewe hekke oop maak en weer toe maak.

As Ou Dom Frikie Smit van Kharkams saam gaan dan weet ek, ek en die kinders moet agter in die bakkie klim maar dan maak Dom Frikie daem die hekke oop. Ou Dom soos Anton hom genoem het was een van Anton se beste vriende toe ons op Kharkams gekom het het hy vir Anton na die gemeente se huise geneem om hom voor te stel.

Namatwalanders het in ander
manier van praat en dinge se
B.V. by een huis het hulle
geklop en toe niemand oop
maak nie het Ou Oom van
Anton gesê. Os die mense
(minse) is seker ontuis.

bedoel by hulle is nie tuis
en word die woord on gebruik
Daar was altyd in vuurtjie gemaak
met in diepoot swartpot met kook
water. Ous mense het by mekaar
gekuis met die hoop dat daar in
teetjie gemaak gaan word. Ek
het daar gehoor van in kom tee
in kuis tee en en biker met
voet jy loop dan in loop tee

Ous kuis op springwater by
Stuul familie op die ~~oor~~^{pruis} is daar
toe in platswartpot en boop le so
in paar warm kole. Ek wonder

teer wat daar in is maar wou toe
nie vra nie. Later word die fet
afgehaal en word die pragtste
Brood uitgegooi nou is daar
weer iets te eet, Roosterkoek
was meer op Stadoek gemaak
maar net koek wel op Kharkams

* Brood Daar was nie brood te koop
op Kharkams net gebak. Elkehuis
het n buite oond gehad. Die
Pastorie se oond het nie gewerk
en ky ek my brood elke Vrydag
van Ant Bol Willems. Daar word
n spesiale suwdeeg gemaak met
meel, water en gedroogte desm of
rouvleis. Dit suk nie lekker
maar die brood ^{smaak} baie lekker
In die winter was dit baie
moelik en het ons soms donker
ees die brood uitgehaal.

Die brood word eers geknie
wanneer Ant Bol van die skool
af kom en dit was die rede dat
ons donker eers brood moes
uit haal. Ek was nie toegelaat
om te knie nie miskien omdat
Ant Bol gedink het ek kon
nie. So eenmiddag het ek
na haar huis gegaan wat
net langs die Pastorie was.
Ek het daar met Babeloen
die huishulp ek geseel en
gepra dat sy my moet toe-
laat om te knie. Sy was
glad me opgewonde oor die
idee nie maar laat my
toe. Dit was 'n groot skottel
meel maar ek kon dit doen.
Toe Ant Bol die middag
van die skool kom was die
brood reeds in die panne

en die vuur het gebaad in die buite oond. Ant Bol was baie verbaas en kon nie glo dat ek self geknie het nie. Die brode was gebak en daar was geen probleem en dit was die begin van vele brode. Wanneer die ~~to~~ daag in die panne gesit was was daar altyd in stukke daag wat in die pan op die stoof gebak was. dit was 'n aboo of kaboo genoem ek kon nooit die woord reg uitspreek nie. Ek het sommaat die warm korsie afgesny en geëet.

- * Sterftes en begrafnisse
Ek het ook van die huise gaan besoek waar daar sterftes was.

Mense en familie het seg gest en
aandagtig geluister na die woord
van troos en bemoediging. Dus
het dan saam gesing en gebid.
Begrafnisdienste was altyd op
n Dinsdagmiddag gehou. Op
geleentheid moes Anton die
Saterdagmiddag kaaptoe gaan.
Anton ota toe die familie of
die begrafnis die Saterdagoggend
kan wees en die familie stem
toe saam. Anton noem toe dat
daar sal meer tyds wees vir
die familie wat van ver gekom
het om saam te kuier. Daarna
was begrafnise gereeld op n
Saterdag gehou. Daar was
natuurlik gereeld elke aand
gewaak. Die liggaam het dan
die Vydagand by die huis
gewees terwyl daar gewaak was.

* Die Kerkklok.

Dit sal goed was as elke kerk in klok kan hê. Die klok was drie keer op in Sondagoggend gelui. Die eerste gelui was half tien tweede gelui kwart voor tien en die derde gelui was tienuur. Die diakens wat dan Antie Lena Kriel, Rosie Brandt, Babaloon ~~Witboer~~ en Antie Lena Frikke was maak dan die kerk deure toe en niemand word ingelaat voor die eerste gesang nie gesang word nie. Ek het dit geniel om die klok te lui. Die klok was tussen die kerk en die pastorie. Die klok was ook gelui vir biduse ens. Die doodsklok wanneer daar in stief geval was, was die klokke op in spesiale manier.

Belui en almal op Kharkams
het gewest daar was n stepte.
Die ouers stuur dan die kinders
na die kerk om te verneem
wie se klok gelui het, ver-
al as daar meer as een persoon
siek of in die hospitaal was.
Dan was daar ook die klok
wat rolk gelui het vir Troues
Toe Anton gestorf het, het
Meneer Willemus vir Antie Lena
Kniel gesê om die klok te lui.
* Troue's.

Paartyes het van die ander
stasies na Kharkams gekom
om in die muur bevestig te
word. Die keise was dit in
Desember veral die sestende
die vakansie dag.
Die spelking.

Toe ons in 1981 op Kharkams

Kom het ons die hooft aan
in Speelking gesien.

Ek is toe ver Sesmaande Kaap
toe om in Kussus te doen op.

Shirley Estale onderleiding
van Rev. + Mev. Abel Hendricks

Ek was woonagtig by Antie
Emmy Saul in Heideveld
en het in in Kleuterskool in
Manneberg gewerk. In die
tyd terwyl ek daar was het
Pappa gesterf.

Tug op Kharkams het ons die
Kharkams Metodiste Kleuterskool
begin. Saam met my was
dit Liza Witbooi, Marielje
Gupido en Antie 'Gwela Ellis
as kok, want ons het ook
Outbyt en Middagete verskaf.
Dit het goed gegaan. Die
Kinders en ouers was baie

opgewonde. Dus het ook die
ondersteuning van die skool-
hoof Mrs W. I. Wildschutte
en sy personeel gehad.

Die skool personeel het bestaan
uit. Mrs. W. I. Wildschutt,

W. G. Willem, Albertus Smit

Mrs. Fortuin, Mev. E. M. Willem,

Mev. Ruia Links, Mev. Susan Smit

Mev. Evelyn Wildschutt, Mev. Katie

Links en Mev. Elizabeth Ellis.

Die kleuterskool het goed ge-
vorder en gegroei. Elke jaar
in November was daar in
Kousert gehou en in gradepleg-
heid vir die wat die volgende
jaar groot skool toe gaan.

* Ons gaan see toe

Dus verneem toe dat daar baie
kinders en groot mense op Kharkam,
wat nog nie by die see was nie

Anton besluit toe dat daar in
uitstappte gesel moet word
na Houdklipbaai. So gesien
so gedoen. Daar is in groot op-
gewondenheid. Owers was ge-
bra om in vorm inteval en
toestemming te gee sodat hulle
kinders kan gaan. Daar was
toe heelwat ouers wat me
won toestemming gee nie. Ons
verneem toe dat ouers voel
dat die se hulle kinders sal
intrek en dat hulle sal verdink.
Die dag het toe aangebreek en
is ons met Mnt. Gert Rooi
van Klipfontein se groot
vragmotor met hoi Halies
daar weg en ek en Anton en
nog ouers agterna. Daar
was die wat hy ziek gekry
het en daar was gesing, dans

Anton besluit toe dat daar in
uitstapppie gereel moet word
na Sondekliphai. So gesê en
so gedoen. Daar is in groot-
gewondenheid. Ouers was ge
bra om in vorm interul en
toestemming te gee sodat hulle
kinders kan gaan. Daar was
toe heelwat ouers wat me
won toestemming gee nie. Ons
verneem toe dat ouers voel
dat die se hulle kinders sal
intrek en dat hulle sal verdrink.
Die dag het toe aangebreek en
is ons met Mnd. Gert Rooi
van Klipfontein se groot
vragmotor met hoi Thales
daar weg en ek en Anton en
nog ouers agterna. Daar
was die wat hy suk gekry
het en daar was gesing, dans

en gejuig agter op die vragmotor.
Die reëls was heel gele^{er} maar
voor ons nog iets kon se^r is
man en meis in die water
met klere en al. Later het
dit soos in Maandag wasdag
gelyk met nat klere wat oor
bossies en rotse hang. Dit
was net die Here se genade en
bewarende hand oor almal
dat niemand verdruk het
Ek (het) en Anton het later
op die strand gaan stap en
het dit baie geniet. Daar was
ook genoeg om te eet en te
drink. En sal dit n dag wees
wat niemand sal vergeet nie.
Nat nat is ons toe almal King
hous toe.

x Die kerk langs die Postone

Toe my kinders klein was, was dit

vir my baie geneflik om die
Kerk net langs die pastorie te
hê. Soos ek reeds gesê het, het
Anton elke sesde of sewende Son-
dag op Kharkams gepraek. Die
andere Sondae was die dienste
waar algemeen deur leke predikers
die lekepredikers van Kharkams
was. Mev. Rita Links, Mnr. W. G.
Willems, W. T. Woldschutte, Pieter
en B. Saal. Ek het in die
Kerkkoor gesing ons was altyd
net in paar vroue en Mnr. Willems.
Daar was elke Sondag Sondag-
skool gehou. Ek was ook in
lid van die Nieu vereniging
en later ook die presidente.
Die Kerk het gereeld funksies
gehou om fondse in te samel.
Stangaande, Film vertonings
en het ons in spoggerige Dins

in die Katolieke saal gehou. Die
Familie was ook daar en was
dit baie goed. Antow het ge-
reeld klerke uit die Kaap ge-
bring en het ons dit dan ver-
koop. Van die vroue het so
twee dae voor die uitverkoop
by die pastore kom werk om
dit te prys selfs was en stryk.
Die kledingstukke was in die
kerk oor die banke gegee en
so kon die mense self kom koop
wat hulle nodig het. Baie
keer was daar paerpoene in
stukke gesny en ook verkoop.
Desember maand se Bazaars was
altyd iets om na uit te sien. By
die Bazaars of dankoffe soos dit
genoem was, was alles te koop
van skape, Bokke, Koring, Haver
Handwerk, Koek en Kees.

Van die goed was opgeveel.

D. M. V. die maandelikse vergadering was gehou en het elke stasie sy beurt gekry. Daar word dan kos gemaak en aan die lede verkoop. Konfersies was ook gehou en dan het ons vroue die geleentheid gehad om met 'n nuwe rok te spog. Gedurende een Paasfees het ons vis aangekoop en dit ingeleë en na die Goëie Vrydag diens verkoop.

Ek was baie gelukkig op Khatkams ek kon net myself wees en het my uitgeleef. Vroue om te werk in my huis was voort 'n probleem. Vroue het maklik op 'n Vrydag kom werk soek net vir 'n pak Meel om brood te bak vir die na-
week.

Bus taere.

Gewoonlik in September het daar
altijd groepe na Kharkams ge-
kon om te blomme te sien
sommige kees het hulle nie veel
gesien nie want die son het nie
gestyn. Die week voor die uawe
het ek en van die vroue die huise
gaan skoon maak wat ons gaan
gebruik vir slaapplet. Baie huise
op Kharkams het leeggestaan
want die meuse het uitgewerk
ons het dan beddens opgemaak
met bedgoed wat aan die keit be-
hoort het. Ons het dan die
Saterdagand gebruu ~~en~~ en
aan die besaekers verkoop. Baie
kees het ons ook Sondag middag
ete voorberei. Na ete is almal
weer weg. Maandag kom die
vroue maar weer en gaan maak

ons wou die huise reg en skoon.
en dan word die bedde goed
genas en weggepak. Die vrou
was natuurlik in fooi betaal vir
hulle harde werk.

Die blomme. Ek het die mooiste
blomme in Kharkams gesien.
Gousblomme, Peil snotjies, Violdjies
en nog vele meer. Dit is soos
semand gesê het dat toe God
die aarde gemaak het, het Hy
Hy sat saad daar laat uitval
en sê ek ook van Hy klippe daar
vergeet.

Kharkams was vir my in baie
spesiale plek wat diep in my
hart geknip het.

Die donkie kasse die ses silinders
word hulle genoem.

Hulle was deel van Kharkams en
en het hulle alles vervoer.

ten aand het Meneer Willemus my
huis toe gebing en dit was baie
donker ek ton my hand me voor
my sien me. Me Willemus se toe
ek moet die hek toe maak en toe
ek aan die vat vat ek toe aan
in donkie wat daar by die hek
staan. Ek het so groot geskrik
maar ver hom was dit in
groot grap en het hy lekker
gelag.

x Die klipbakke Ek het gereeld ge-
sien hoe die vroue van Kharkams
met hulle bondels waagied op hulle
koppe na die klipbakke in die veld
gaan. Die klipbakke word voor
die winter skoongemaak. Na die
reën word dit eens laag gewas.

voet die water in die tenke by
hulle huise gebruik word.
Omdat water so skaars was het
ek gelas om spaarsaam te gebruik.
Daar was vertel dat orone saam
gaan was het sonder seep of
waspoëer. Stalle het dan hulle
wasgoed in die onderkant van die
ander in sodat hulle seep water
in hulle wasgoed kan loop en so
kon hulle ook hulle wasgoed skoon
kry. Die wasgoed word ook daar
droog gemaak en laat middag
kom hulle weer terug.

Ek het ook saam veld toe gegaan
om te gaan hout haal. Ek
het alles geniet wat ek gedoen
het. Daar was in soot hout wat
maklik gebreek het maar kan nie
die naam onthou nie.

Webbersvallei Straal
Gamestown
Postbus 6. St. Bosch

Behalwe dit als was ons
twee goeie vriende en was sy
soos my oudste suster vir my.
Ous het elke Sondag saam
geëet een Sondag by my huis
volgende Sondag by haar.

Ant Bol kon goed naald werk
doen en enig iets met die
hande doen. Ek dink nie sy
het baie van koskook gehou nie
en was ek maar altyd die een
wat moet kook en opskep.

Ant Bol. was in wonderlike persoon
in jare lange Sub. A. Juffrou.
Sy was beskermend en wou nie
gehad het dat ek iets moet doen
wat nie by my as in predikants
vrou pas nie. Water gaan haal
by die puts hout gaan maak in
die veld of enige iets wat ander
vroue doen nie. Ek mag nie agter
op die bakke by nie want mense sal
praat. Sy was bekommer dat die
nuwe Dommee en sy vrou sal my
sien in Garies agter op die bakke
en hulle het my gesien. Ek kon
nie toelaat dat vroue baie ouer as
ek moet agterop klim sodat ek
kan voor sit nie. Sy kon nie glo
dat ek in groot swatpot sal dra
van Antie Bet Smit se huis lot
by die Pastorie en weet was die
vroue wal kom ~~set~~ help sop
maak het ouer as ek.